

Turvallinen arki

Liikenne

ja

kulkeminen ryhmässä & sisätiloissa

**TURUN
YLIOPISTO**

Rauman opettajankoulutuslaitos
Noora Kallio, Eveliina Korpela,
Emmi Lindgren & Heidi Mäkipää
2022

Liikenneturva

Liikenneturvan tehtävänä on edistää tieliikenteen turvallisuutta vaikuttamalla ihmisten liikennekäyttäytymiseen. Turvallista liikennekäyttäytymistä sekä liikenneturvallisuuden arvostusta yhteiskunnassa vahvistetaan lisäämällä tietoa liikenneturvallisuudesta ja vaikuttamalla kansalaisten arvoihin, asenteisiin ja liikennekäyttäytymiseen. Liikenneturvan sivuilta löytyy myös vuosittain päivitettyä tietoa, minkälaisissa tilanteissa tieliikenneonnettomuuksia tapahtuu 7-12 vuotiaille.

Valtakunnallista liikenneturvallisuusviikkoa vietetään usein syyskuun alussa.

[Opetusmateriaaleja](#)

Opetusmateriaaleista löytyy runsaasti tehtäviä, harjoituksia, ohjeita, toimintaesimerkkejä ja lomakkeita liikennekasvatuksen tarpeisiin. Aineistoja voi vapaasti tulostaa ja monistaa opetuskäyttöön.

Opetusmateriaalit näyttävät kattavasti, miten materiaalia käytetään tai millainen on tehtävän toteutus sekä tarvittavat materiaalit. Joitakin materiaaleja voi tilata ilmaiseksi Liikenneturvalta, joten ennakointi tässäkin on suositeltavaa. Myös loppukeskustelulle on ohjeet. Opetusmateriaaleja voi rajata haku-työkalun avulla omien tarpeiden mukaan.

Esimerkkejä liikenneturvan materiaalien käytöstä turvallisuuspäivänä:

[Liikennekasvatuksen vuosikello](#)

Pohditaan luokan kesken, miten liikenne koskettaa kaikkia jollain tapaa ja suunnitellaan yhdessä lukuvuosisuunnitelma. Oppilailla liikkuminen tapahtuu erilaisilla reiteillä, erilaisilla kulkumuodoilla sekä erilaisiin aikoihin päivästä. Samalla sovitaan yhteisistä pelisäännöistä esimerkiksi kouluaikana tapahtuvilla retkillä. Materiaalia 1-6. luokkalaisille.

[Koulureitin vaaranpaikkakartoitus](#)

Kartoitus auttaa keskittymään opetuksessa olennaiseen, oppilaiden oman liikkumisympäristön kannalta keskeisiin asioihin. Vaaranpaikkakartoitus on liikennekasvatuksen suunnittelun väline, jolla liikennekasvatus voidaan liittää oppilaiden jokapäiväiseen liikkumisympäristöön. Kartoittamalla koulureitin vaaranpaikat, mahdolliset fyysiset puutteet ja ongelmakohdat löydetään liikenneopetukseen olennaiset sisällöt. Samalla saadaan parannusehdotuksia tienpitäjälle ja voidaan siten harjoitella yhteiskunnallista vaikuttamista. Materiaalia 1-6. luokkalaisille.

[Kananmunakypärä](#)

Kypärä suojaa tehokkaasti päätä, jos kolari pyörällä tapahtuu. On tärkeää, että kypärän käytöstä tulee tapa pienestä pitäen. Kypärän käytön tärkeyttä voi esitellä kananmunakypärän avulla. Kypärän valmistuksen voi yhdistää käsitöihin ja ongelmanratkaisuun, miten tehdä paras kypärä kananmunalle? Kypärän voi myös tilata liikenneturvan sivuilta (kananmunakypärän ohjeistuksessa on linkki). Kypäriä on rajoitettu määrä, joten koululle kannattaa tilata yksi/muutama yhteinen. Materiaalia varhaiskasvatuksesta alkaen, 6. luokalle saakka.

[Kiperä kävely](#)

Ymmärtää, miten kahden tai useamman toiminnon yhtäaikainen tekeminen (esim. kännykän käyttö liikenteessä) vaikuttaa omaan liikennekäyttäytymiseen. Oman liikennekäyttäytymisen lisäksi voidaan yrittää vaikuttaa muiden, kuten huoltajien liikennekäyttäytymiseen, eli lopuksi oppilas voisi tehdä kotiin julisteen, jossa on tärkeitä huomioita. Materiaalia 3-6. luokkalaisille.

[Silmät ja korvat tarkkana liikenteessä](#)

Harjoituksia ja leikkejä. Ymmärretään, että liikenteessä pitää kulkea silmät ja korvat tarkkana, jotta osataan tehdä tarkkoja havaintoja. Samalla kerrataan, miten tie ylitetään turvallisesti. Materiaalia 1.-2. luokkalaisille.

Suomen Punainen Risti ja ensiaputaidot

Punaisen Ristin kouluyhteistyöstä [tietoa](#)

Oppitunneilla aiheita lähestytään lasten ja nuorten näkökulmasta ja tunnit on suunniteltu eri ikäryhmille sopiviksi. Alakoululaisille suunnattu tunti sopii parhaiten 4-6.luokkalaisille ja on kestoaltaan 45 minuuttia.

[Opetusmateriaalit](#)

Opetusmateriaaleissa tilanteita harjoitellaan kuvien ja leikkien avulla. Saduissa sattuu yleensä jonkinlainen onnettomuus ja sitten mietitään erilaisia vaihtoehtoja avun saantiin. Lapset voivat harjoitella leikin avulla muun muassa pelastautumista tulipalosta tai hätäkeskukseen soittamista. Esimerkiksi ”*Auta Eppua!*” ja ”*Ensiapu: Osa auttaa!*” sisältävät varsinkin alkuopetuksen luokille soveltuvaa materiaalia.

Ensiaputaitojen oppiminen on tärkeää, koska kotona tai koulumatkalla sattuvassa hätätilanteessa lapsi saattaa olla yksin. Usein näissä tilanteissa nopea toiminta on ratkaisevan tärkeää.

[Riskien keskellä](#)

Nettisivu (saa myös sovelluksena), joka käsittelee kuvien, infografiikoiden, tarinoiden ja tietoisuuksien avulla erilaisia riskejä ja niiden vaikutusta ihmisten elämään. Sovellus on saatavilla myös englanniksi ja ruotsiksi ja soveltuu hyvin ilmiöoppimiseen alakoulun viimeisillä luokilla. Sovelluksen hyödyntämiseen on tehty opettajille eri teemoihin liittyviä valmiita opetusmateriaaleja, jotka helpottavat tuntien suunnittelua.

Lisäksi:

Helsingin sanomien Lasten uutiset, kausi 2018, jakso 35
”[Ensiaputaidot ovat tärkeitä](#)”

[Ransun pelastuskoulu](#), YouTubessa

Yhdessä ulkona liikkuminen (opelle jaettavaksi)

Luokan lähtiessä yhdessä ulos on hyvä noudattaa yhteisiä pelisääntöjä.

1. Jokaisella oppilaalla on hyvä olla huomiota herättävä liivi. Näin muut liikenteen käyttäjät tunnistavat, että kyseessä on isomman porukan kokoonpanosta.
2. Luokka jakaantuu pareihin. Parijono muodostaa lyhyemmän jonon, jolloin mm. liikennevaloista useampi pääsee ylittämään tien samoilla valoilla.
3. Parien välinen etäisyys pitää pysyä lyhyenä. Näin jono ei muodostu liian pitkäksi ja aiheuta häiriötä muille liikenteessä kulkeville.
4. Pidetään kulkemisvauhti tasaisena. Ei juoksua, vaan rauhallinen kävely.
5. Mikäli liikennevalot vaihtuvat ennen kuin kaikki ovat ylittäneet tien odottaa ylittänyt ryhmä toista ryhmää muuta liikennettä häiritsemättä. Mennään siis tien reunaan ja väistetään muita.
6. Yleisillä teillä liikkuesssa pitää ottaa huomioon muut liikenteen käyttäjät. Muistetaan myös käyttäytyä fiksusti ja se että liikkuesssa ryhmä edustaa omaa kouluun.

Opettajalle vinkkejä

1. Mukaan mielellään aina kaksi aikuista. Kaksi opettajaa tai opettaja ja ohjaaja. Toinen aikuisista on jonon edessä ja toinen perässä.
2. Selvitä reitti etukäteen sekä mahdolliset haastavat risteykset tai tien ylitykset.

Ulkona liikkuesssa!

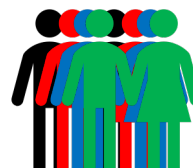
1. Muodosta pariijono.

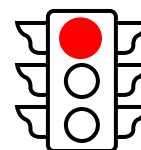
2. Kulje rauhallisesti jonossa.

3. Muista pitää jono tiiviinä.

4. Jos liikenne valo vaihtuu punaiseksi, jää tien ylittänyt joukko odottamaan toisen joukon tien ylitystä!

5. Muistetaan turvallinen liikkuminen liikenteessä ja noudatetaan opettajan antamia ohjeita!

Ulkona liikkumisesta toiminnallinen tehtävä/oppimistehtävä

1. Esimerkiksi oppilaille voisi jakaa rooleja, vaikka aina pareittain; olet vanhus, pyörätuolissa kulkeva, näkövammaisen (osittain), pien(enmp)i lapsi.. Millaista on kaupunkisuunnittelu sinun roolihenkilösi näkökulmasta? Onko sinun mahdollista kulkea tämä reitti turvallisesti ja tehokkaasti?
2. Oppilaskunta, draamaryhmä tai halukas luokka videoi (tai joka luokka videoi yhden säännön) koululle ohjevideon. Hyödyntäkää koulun pukuvarastoa sekä käsikirjoituksen teko!

Sisällä liikkuminen (opelle jaettavaksi)

Jotta jokaisella on turvallinen olo kulkea koulussa, muistetaan seuraavat käytänteet sisällä!

1. Kun kello soi, siirrytään hetimiten sisätiloihin.
2. Koulun sisäisissä tiloissa ei juosta. Edetään siis rauhallisesti kävellen.
3. Pidetään äänet minimissä. Sisällä ei siis huudeta vaan jutellaan normaalilla äänellä.
4. Reput, laukut ja muut pysyvät oppilaan hallussa. Niitä ei heitellä tai pudotella.
5. Pähineet otetaan pois päästä heti sisälle tullessa ja ne puetaan päälle vasta ulko-ovesta astuesssa. Pähineet lisäksi asetetaan oman takin hihaan talteen. Näin vältetään mm. täi-tartuntojen leviäminen.
6. Sisälle saapuessa mennään heti luokan/tilan eteen, jossa tunti alkaa. Ei mennä toisten luokkiin.
7. Pallot ja muut ulkovälineet kulkevat koulun sisällä käsissä. Niillä ei pelata käytävillä. Pallon tai muun ulkovälineen ottanut oppilas tuo myös esineen sisälle.

Sisälle saapuminen ja kulkeminen

1. Kellon soidessa tule sisälle.

2. Kävele, älä juokse.

3. Puhu rauhallisesti, älä huuda.

4. Pidä tavaroistasi huolta.

5. Ota päähine pois päästäsi sisällä.

6. Mene heti luokkahuoneesi paikallesi tai odota sovitusti käytävällä opettajaa.

7. Pidä ulkoiluvälineet käsissäsi.

Toiminnallisia tehtävä/oppimistehtäviä.

1. Ei juosta ja sisälle saapuminen

1. Otetaan kellolla aikaa kuinka kauan kestää ulko-ovelta sekä eri paikoista piha-aluetta saapuminen oman luokan eteen rauhallisella kävelyllä. Näin voimme näyttää oppilaille, että kävellen ehtii yhtä hyvin. Vertailukohteeksi ei oteta juoksua turvallisuuden vuoksi!

2. Äänenkäyttö

1. Desibelimittarin avulla tutkitaan erilaisten toimintojen melua. Oppilaiden keskinäinen juttelu, opettajan puhe, huuto, kuiskaus. Ruokalassa voidaan testata paljonko desibelejä tulee ns. tavallisista ruokailun äänistä. Pohditaan, mitä jatkuvassa melussa oleminen tekee kuulolle.

3. Reppujen heittäly

1. Yhteinen tutkimus reppuun sisällön ehjänä pysymisestä. Asetetaan reppuun muutama esine. Esineet voivat olla kirja, vanha puhelin, keksipaketti, kananmuna yms. Reppu sen jälkeen pudotetaan tai heitetään turvallisesta paikasta. Pudotuksen jälkeen tutkitaan mitkä esineet pysyivät ehjinä tai siistissä kunnossa. Tämän jälkeen yhteinen pohdinta mitä oppilaan tavaroille mahdollisesti käy jos reppua heitetään tai pudotellaan.
2. Pudotuksen vaikutus vastaanottajaan. Reppu tai muu raskaampi esine pudotetaan tai heitetään kohti heikompa esinettä. Kohde-esine voi olla tyhjä pahvilaatikko, vanha pyöräilykypärä, vesimeloni yms. Tarkoituksena on kuvastaa millaista jälkeä heitetty reppu voi vastaanottajaan tehdä. Jälleen yhteinen keskustelu toiminnan jälkeen.

4. Välitunti

1. Yhdessä luokkana kierretään koulun välituntialue. Yhdessä liikkeessa harjoitellaan parijonossa kulkemista. Parijonossa oikeaoppinen kulkeminen on tärkeää kun lähdetään koulun rajojen ulkopuolelle! Opettaja ohjaa missä kohtaa menee ns. kielletty raja. Ohjeistetaan myös mm. minne ei saa kiivetä, piiloutua ja mitkä ovat hyviä aktiivisia toimintoja välitunnilla.

Opettajan turvallinen kulkeminen sisätiloissa

Vältä kantamasta käsissäsi tavaroita, varsinkaan siten, että et näe eteesi. Jätä myös puhelimen selaaminen opettajanhuoneeseen. Varsinkin käsityötiloissa olisi hyvä hyödyntää kärryjä, muissa tapauksissa esimerkiksi kangaskassia. Saisiko tästä koulussa yhteisen käsityöprosessin?

Myös oppilaiden kanssa ystävälliseen käytökseen liittyen; tarjoa apuasi, jos huomaat toisella olevan käsissään suuret määrät tavaraa. Oppilaat voivat myös "antaa huomautuksia" opettajille, joiden havaitsevat luistavan sovitusta turvallisuussäännöistä!

Muista, että omalla esimerkillä on suuri vaikutus, joten muista myös itsellä rauhallinen kävelytahti. Kokeile myös ottaa tavaksi kaiteesta kiinni pitäminen portaissa kulkiessasi!

